Il-Vari tal-Ġimgħa l-Kbira ta' Ħal Luqa

Gareth Galdes

L-ewwel referenza bikrija tal-Ġimgħa l-kbira f'Ħal Luqa nsibuha għall-ħabta tas-sena 1775, wara li ċertu Maria Rosa Ellul ħalliet f'testment tagħha biex issir statwa tal-Veronika. Wara madwar għoxrin sena, l-isqof ta' dak iż-żmien kien ħatar prokuratur, allura tasal għall-konklużjoni li f'Ħal Luqa kien hawn numru ta' vari. Għall-ħabta tal-1830, l-istatwarju Giuseppe Vella kien imqabbad biex jirrestawra l-vari li kien hemm, għalkemm hu aktar maħsub li huwa sawwar is-sett il-ġdid. Tajjeb li ngħidu li numru mill-vari li nsibu f'Ħal Luqa huma attribwiti lil dan l-istatwarju.

Matul it-tieni gwerra dinija, il-vari ġarrbu ħsarat kbar wara li dan ir-raħal kien għoddu ġġarraf kullimkien u allura sar restawr kbir. Tradizzjoni li kien hawn f'dan ir-raħal hi li l-vari matul is-sena kienu jinżammu fi djar privata, imbagħad fi żmien ir-Randan kienu jtellgħuhom il-knisja. Fl-1973 kienet żdidet vara oħra u allura ma baqax is-sett oriġinali ta' tmienja. Illum il-ġurnata l-purċissjoni kibret ġmielha u saħansitra Ħal Luqa għandha reputazzjoni kbira mad-delettanti tal-Ġimgħa l-kbira.

Tagħrif dwar il-Vari

Il-vara tal-ort l-antika hija xogħol Peppi Vella fil-kartapesta. Matul it-tieni gwerra dinija, din il-vara ġarrbet xi ħsarat u kienu mqabbda Karmenu Mallia u Karmenu Robinich. L-aħħar darba li ħarġet din il-vara għall-purċissjoni kien fl-1999. Il-Vara baqgħet miżmuma ġewwa l-mużew tal-knisja parrokkjali. Il-vara ta' Kristu fl-ort li nsibu llum l-ġurnata hija

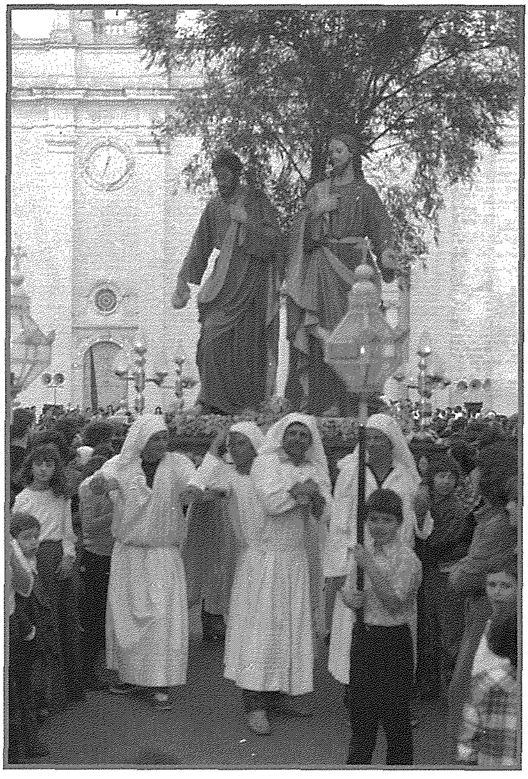

xogħol fil-kartapesta tal-artist Renzo Gauci u nħadmet fis-sena 2000. Inżammet il-forma tradizzjonali bħalma kienet l-antika. Fl-1976 is-salib li hemm f'idejn l-anġlu żdidulu tliet finamenti tal-fidda li kienu donazzjoni ta' Toni Brincat.

Il-Vara ta' Ġuda turi r-rimors ta' Ġuda wara li bies lil Kristu. L-istatwa hija xogħol Ġlormu Dingli u maħduma fil-kartapesta. Din il-vara ġiet imħallsa minn Ġużeppi Bonnici (iz-zokkru) u l-abbozz tal-istess vara jinsab fis-sede tal-Filarmonika L-Unjoni.

L-istatwa tal-Marbut turina lil Kristu marbut mal-kolonna, xogħol Ġiuseppe Vella fl-1830 u kif għaddiet it-tieni gwerra dinjija kien sar restawr estensiv minn Karmenu Mallia u Karmenu Robinich. Matul is-snin sarulha darbtejn fażijiet ta' restawr; fl-1974 minn Ġlormu Dingli u fl-2006 minn Renzo Gauci.

L-istatwa tal-Ecce Homo hija xogħol Peppi Vella fl-1830. Wara t-tieni gwerra dinjija kien sar restawr minn Karmenu Mallia u Karmenu Robinich. Restawr ieħor kien sar fl-1974 minn Ġlormu Dingli kif ukoll minn Renzo Gauci fl-2006.

Il-vara tar-Redentur maħduma fil-kartapesta xogħol Ġużeppi Vella fil-1830. Karmenu Mallia u Karmenu Robinich irrestawrawa mill-ġdid wara l-gwerra. Matul is-snin sar restawr minn Renzo Gauci. Karmenu Camilleri kien ħallas l-erba' finamenti tal-fidda fl-1976.

Il-Veronika l-antika hija maħduma fil-kartapesta minn Ġużeppi Vella fl-1830. Karmenu Mallia u Karmenu Robinich wettqu r-restawr wara l-gwerra. Fl-1974 kien sarilha xi restawr minn Karmenu Psaila u kien ħallas għalih Ġużeppi Bonnici. L-aħħar darba li ħarġet din l-istatwa għall-purċissjoni kien fl-1998. Il-vara llum il-ġurnata tinsab fil-mużew parrokkjali. Il-vara preżenti hija xogħol maħduma fil-kartapesta minn Renzo

Gauci fl-1999 u din ħadet post l-oħra antika li kien hemm qabel.

Il-Vara l-Kbira hija maħduma fil-kartapesta minn artisti varji. Il-figuri tal-Madonna u l-kurċifiss huma attribwiti lil Karlu Darmanin filwaqt li l-figuri ta' San Ġwann u Marija ta' Magdala huma xogħol Renzo Gauci fl-1996. San Ġwann u Marija ta' Magdala li kien hemm fl-imgħoddi huma xogħol Peppi Vella. Fl-1975 Andrea Briffa kien il-benefattur tal-aċċessorji tal-fidda li nsibu ma' din il-vara fosthom it-tabella INRI, is-sejf tal-Madonna kif ukoll l-imsiemer tal-kurċifiss. Fl-1976 kienu saru r-raġġiera ta' San Ġwann kif ukoll l-istellarju tal-Madonna u kienu tħallsu minn Ġużeppi Briffa.

L-ewwel xogħol bikri ta' Ġużeppi Vella kien propju l-korp ta' Kristu mejjet fl-1830. L-urna hija xogħol Ċensu Decandia fl-1884, filwaqt li Karlu Darmanin ħadem l-erba' anġli li hemm fl-erba kantunieri. Wara t-tieni gwerra dinjija, Amelio Giusti kien irnexxielu jgħaqqad l-urna mill-ġdid wara li din kienet tkissret għalkollox fil-gwerra. Wara ġiet indurata mill-ġdid minn Paolino Bugeja u William Attard. Ġużeppi Caruana (ta' marċjol) kien irrestawra l-anġli.

Id-Duluri l-antika hija xogħol Peppi Vella. Jingħad illi sal-1891 ma konnix insibu l-istatwa ta' San Ġwann iżda anġlu żgħir. San Ġwann li hemm illum m'huwiex magħruf l-awtur tiegħu. Din il-vara tinżamm sena sħiħa f'remissa fi Triq il-Parroċċa. L-aħħar li ħarġet din l-istatwa kien fl-1996. Dik li naraw illum hija wkoll xogħol Renzo Gauci fl-1997 u kienet ħadet post il-vara l-antika. It-tliet finamenti tal-fidda kienu tħallsu minn Andrea Brincat fl-1974.

Referenzi

J. Grima, Il-Vari tal-Ġimgħa l-Kbira

Parroċċa Sant'Andrija, Ħal Luqa - 375 Sena ta' Storja u Kultura Nisranija, 2009

Dun Ġużepp Micallef, Ħal Luqa - Niesha u Grajjietha, 1975

Il-President u l-Kumitat
tas-Soċjetà Filarmonika L-Unjoni
iroddu ħajr
lil dawk kollha li bil-għajnuna tagħhom,
il-festa titulari ta'
Sant'Andrija Appostlu
tkun ta' suċċess